

La grafia correcta *Marzà* ja quedà establerta per la ponència de l'I.E.C.1933, i així figura també, ben separat de *Marçà*, en *E.T.C.* I, 234.98.

MENCIONS ANT. 1060. «Pedret in loco de *Mardan*» (*MarcaH.*, col. 1119); i Botet (*BABL* III, 407), on tenim la δ que en cat. arcaic alternava amb -z- (*predar* / *prezar* PRETIARE 'prear' cf. *Vilardell, Saltes, Lligordà* etc.); 1151: *Marzan* Botet, *BABL* IV, 185; fi S. XIII: «--- Carmançó, *Martçà*, Urgs ---»² Cerverí de Girona (90/14.13); 1316: «loco de *Martsano*» (*Esp.Sagr.* XLIV, 10 306.); 1362: *Castrum de Merzano* --- parr. de Pedret (*Li Vert*, Alsius, p. 165).

L'ETIM. aquí parteix de MARETIUS o de MARITUS, ben testificats tots dos en llatí antic, com a NPP, per l'*Onomasticon Latinum* de Forcellini: són dues de les moltes propagacions de la complexa família antroponímica encapçalada per *Marius*, i integrada per amplifícacions tals com aquestes: també *Maridius*, *Mariarius*, *-rinius*, *-aronius*, *Mario*, *Marilius* i fins *Marutius*, i ja en pla més allunyat, amplifícats també en els grups *Martius*, *Marsius*, *Marrius* etc., tots ells ben documentats en l'obra bàsica de Schulze; en particular *Maritus* (sense la *i* de *-ius*) figura en el *CIL* I, 1007 i en una inscr. de l'*Àfrica Christiana* de Morcelli (I, 226). Skok dóna una massa de derivats occitans de les amplifícacions de *Marius*, en particular *Maridius*, *Marilius* i un **Marisius*.

Per a *Marzà* i altres que estudiem a continuació, el més probable és MARETIUS que, sotmès a síncope, donaria *Marzà*, i sense la síncope pot explicar **Mareans* > *Marians* (*D*, infra).

Fora del cat., en particular, tenim *Marzac* castell a la Dordogne [ja *Marzaco*, a. 1400], Skok § 195; i un *Marzat* en el mateix dept.; *Marzy* a la Nièvre (Kaspers), *Marzan* a la Creuse, *Mazargues* (abans *Marzáneges*) a Bouches-du-Rhône; mentre que *Marzoles* de l'Ain (Skok, p. 105, ap. 2) deu ser MARITOLAS (però cf. l'art. *Mariola*).³

D) MARIANS, poblet del Conflent, agre. a Suanyes, 40 comprovat en la meua enq. de Suanyes 1959 (XXIII, 160-5).

MENCIONS ANT. 800. «in *Marasianos*» cit. entre *Saltó i Nyer* (Baluze, *Capit.* CVIII); 871: *Marazanos* (Alart, *Bu.So.Agr.PyrOr.* x, 81); 875: «Saltone, *Marcianos*, Agyerre ---» (Col.l.Moreau II, 143); 874-5: *Marazanos* (Abadal, *Eixalada*, 145); 1358: *Maresans* (Alart *Docs.Gé.Hi.* 12); 1359: *Maresans* (ibid. 12); 1359: *Marasans* (*CoDoACA* XII, 124); 1395: «*Morasans* (sic)» Alart, *Do.Gé.Hi.* 18). Ponsich, *Top.* 50 123: hi afegeix: 871: *Maridianas*; 901: *Melizanas*; 1190: *Maresans*; 1267: *Marezans*, diversos casos de *Meresans*, *Ma-* en el S. XIV; en fi *Mareans* 1547, i 1602, que fou el que acabà per donar el modern *Marians*, documentat ja 1612 i 1720, tancant-se la *e* 55 en hiatus.

En conclusió: no és possible partir del rar nom MARATIUS, perquè hauria donat **Maraans* > **Marans* forçosament; hi hagué, però, un brot d'assimilació de *Maresans* en *Marasans* (com en les grafies de 800, 875 i alguna altra), però aquest brot no prosperà; s'havia partit del mateix MARETIUS que en *Marzà* (*C*), sinó que ací, no havent-se produït síncope, es passà de *Marezàns* a *Mare(δ)ans* i *Marians*. En tot cas rebutjo (sempre la mala fonètica d'ell) la suposició d'un *Maredius* que fa Aebischer (*Top.* 106) el qual hauria donat *-ejans* en català.⁴

E) MARCENYAC, esgl. rural i antic llogaret en el Solsonès, te. Navès; hom sol grafiar *Marsanyac* (C.A.Torras, *Pir.Cat.*, vol. VIII): (enq. en el Baix Navès, 1964, XLVI, 80 ss.); oït *mārsənāk* quan hi vaig fer nit baixant de Busa 1964 o '65.

MENCIONS ANT. 1043: *Marcingango* (bis), doc. llegit a l'Arx. de Sols., on va citat junt amb Vall d'Ora (err. diplogràfic per *-ngano*, on *-ng-* val per *ny*); «Eclesia Sti. Michaelis quod vocant de Marcingango» és el que hi llegí Serra Vilaró (*BCEC* 1909, 302); 1683: *Jaume Marcenyach*, cònsol de Joval (Baraut, *Sri. del Miracle*, p. 198). Aebischer (*Top.* 153) vacil·la entre derivar-lo d'un **MARSINIUS* i el conegut MARCINIUS (Schu. 188): tan segur aquest com impossible l'altre (que hauria donat *Mass-* en català). D'aquí cognoms: Arnau *Marceniachs* a. 1428, mestre en les escoles de Cervera (*BABL* XVII, 8, *Marceniachs*, p. 21). *Marsinyac*, cogn. freqüent a La Fuliola (XLVI, 67.48). *Can Marcenac* (pron. *mārsənāk*) a Prunet i Bellpuig (XXIV, 131.12, XXVII, 31.5).

F) Vall-Marçana, nom d'una vall de Conflent, en el te. d'Escaró (C.A.Torras, *Pir.Cat.*, vol. III). Oït *beļmārsānəa* Serdinyà, enq. de 1959 (XXIII, 174) (Mon-salv. XI, 228); Aeb. 107, ho atribueix falsament a *Marzà* (*C*), però encara que es refereix als comtes de Besalú, aquests llavors també havien tingut el Conflent. Ponsich (*Top.* 103), el localitza bé, afegint-hi docs. de 878: *Vallis Marciana*; S. X: *Valle Marciana*; 1632: *Marsans*; 1636: *Vallmarsans*.

G) Noms andalusos fem. d'aquesta família: *Maracena*, 400 habs., p.j. Granada. Simonet en dóna cita *Marsāna'* en un autor àrab. Segur que no ve de MARCIANA, que és el que ha donat *Marchena*, vila andalusa ben coneguda (-çj- dóna ç en mossàrab); però, a desgrat de les grafies àrbigues (en les quals sovint no s'indiquen les vocals, i sovint s'hi oblidava el *soqun*), la forma moderna més aviat induiria a MARETIANA, de MARETIUS (com en els nostres *C*) i (*D*), (potser admetent que la forma àrbiga és una variant amb *-rs-* deguda a adaptació al tipus *maqāla*, estructura normal en àrab).